

Narodni list

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest telo bez kosti!“

Br. 50.

Volosko-Opatija u četvrtak 12. prosinca 1901.

God. II.

Veliki narodni dar istarskoj braći.

Dajmo, podarimo Istri taj veliki
narodni dar! Ona ga još nije nikada
tako trebala, kao što ga treba danas,
jer sudbina našega naroda u toj ne-
sretnoj zemlji nije još nikada visjela
na tanjoj niti, nego li visi danas.

Sve se je tu urotilo proti narodu na-
šemu, oduvuda ga pritilo ponizivanje
zapoštavanje, zatiranje. I snuju se i
kuju protiv nas osnove, kakove samo
pakao izmisliti može, sve ide za tim
da nas se satire, da nas se uništi, pa
da se time izbriše iz ove zemlje više
nego li tisudjetnje njeno obilježje
hrvatsko.

Teško onomu, koji je ostao vjeran
časti i imenu svojemu, njega tjeraju i
gone, kako se tjera i proganja divlja
zvier u šumi.

I muče ga i proganjaju i mrcvare
i ubijaju!

Maloselo i vižinadska tamnica
svjedoče! Uboje žrtve!

A ubili ih Talijani — Talijani
nam ne daju živjeti, oni hoće, da na
našim lješinama utvrde svoju moć i
vlast. I rođenu krv — brata su na-
hukali protiv rođenoga brata, a po-
mažu ih u tom rođeno izdajice, koji
za plaću streću otrov i žuč u žile na-
roda našega.

I bez prestanka, neprekidno se u
narodu ubija svijest i ponos hrvatski.
Jer oni nam grabe i djecu našu —
malu sirotinju našu — jedinu uzda-
nicu našu.

A mi ne damo te naše djece, ne
damo, ne puštamo iz ruku te sitne naše
sirotane; mi hoćemo, da taj pomladak
ostane naš i samo naš — da ostane
onakav, kakvim ga je Bog stvorio, mi
hoćemo, da ta naša djeca budu i ostanu
Hrvati, i to dobri, pravi, koreniti i odu-
ševljeni Hrvati, koji će znati i umjeti
da i nadalje čuvaju u duši i srcu svome
starodrevne tradicije otaca svojih, a
osobito svetinju našu, — jedino naše
bogatstvo ostavljeno nam od vjekova:
— rječ našu hrvatsku.

I za to mi i čuvamo tu djecu našu
kao najsvetiji amanet najboljega diela
našega hrvatskoga srca mi smo tu
djecu dali u zaštitu naše dične družbe
sv. Cirila i Metoda za Istru.

I krasna i rodoljubna ta družba
uzela je pod svoje okrilje već nekoliko
stotina te mile naše dječice.

Volosko, Opatija, Maloselo, Pula,
Vabriga, Baderna, Kaštelar, Livađe, Ber-
gudac, pa Gologorica, Juršići a doskora
i Vlakovo sve su to mjesta, u kojima
je naša Družba pod zastavom naših
slavnih svetaca podigla svoje čadore,
gdje se kupe i sabiru naša djeca u
obranu protiv tuđinskih, otrovnih striela
predvođeni osmericom vriednih učitelja
i četirima učiteljicama.

No time je pomoženo samo do
nekle. Još ima u Istri sedamnaest hi-
ljada naše djece bez ikakove obuke.

Teška je kob tih nevoljnih ubo-
gara, to većina, kad se, uzme u obzir,
da je dio njih odsudjen, da usljed tuđin-

skog uzgoja, pogazi svoje ime, svoj
jezik — krv svoju, dočim će drugi,
obavit tminom neznanja nositi na sebi
sudbinu parije — jadnog nevoljnika.
I taj će dio našega naraštaja biti na
ruglo svijetu, a na igračku nesmiljenom
dušmanu.

I tu se diže sama ruka Providi
božje koja nas upućuje na prvu duž-
nost našu. Mi osjećamo u srcu svome,
da ta nesretna raja treba pomoći — i
to brze pomoći.

A tu pomoć može tim nevoljnikom
pružiti jedina naša Družba sv. Cirila i
Metoda za Istru.

Nego naša se je Družba izošila,
oslabila — ona ne može da za pustu
istarsku rajnu više ista učini, a veliko
bi čudo bilo, kad bi ona prema sred-
stvima kojima sada raspolaže, mogla
da i za unapried očuva u narodu ono,
što je učinila, sagradila, podigla.

Hrvati braćo! Ne ostavljajte nas
u času, kad Vas najviše trebamo, ne
zapuštajte družbu našu u ovim teškim
našim prilikama. Ne ostavljajte je, te
naše družbe, ne zapuštajte je, već joj
omogućite da može jačim silama uprieti
velebnim svojim i uzvišenim djelova-
njem i nostojanjem oko spasa naroda
našega u Istri.

Svi se složimo, svi koliko nas ima
i namaknimo našoj ubogoj Istri dar,
veliki narodni dar, kojega ona sada
tako nužno treba.

Hrvati i Hrvatice! Prvi dan nove
godine na domaku je. Običaj je iz
davnine, da se toga dana dječici daje
„dobra ruka.“ I naša istarska djeca,
naša biedna sirotinja, naša mila Družba
sv. Cirila i Metoda za Istru prosi
„dobru ruku.“ Ne uzkratimo darak si-
rotinji! Neka, na novu godinu svaki
Hrvat dađe našoj Družbi tko krunu,
tko dvije, kako i koliko tko može! Kad
bi svaki sviesniji Hrvat dao ma i samo
jednu krunu, našoj bi se Istri pomoglo
možda za sva vremena!

To bi bio za tužnu zemlju veliki
narodni dar, što bi joj ga namaknuo
cijeli hrvatski narod.

Hrvati i Hrvatice! Uslušajte ovu
našu skrušenu molbu! Pomozite Istri,
pomozite! pomozite! Vi ste za tu našu
siroticu već do sada učinili mnogo i
vjerujte nam, da nam nije krvava po-
treba, ne bismo Vas pitali, ne bismo
prosjacili od Vas maleni darak, kao
što ga prosjaci prose!

Udijelite biednom narodu u nevolji!
Smilujte se istarskom patniku, pomo-
zite mu dok je doba!

Presvjatli biskupi i Vi visoki do-
stojanstvenici crkve naše, Vi koji ste
u tolikim zgodbama pokazali, kako Vam
srca kucaju ujedno sa srcem naroda,
od koga ste potekli, dajte, ož umnici
roda našega, da uz zahvalnost svih
Hrvata privučete na svoje častne glave
blagoslov mučeničkoga našega istar-
skog puka.

I Vi svećenici, častni pučki pa-
stiri, doprinesite i Vi što možete, da
naš budući naraštaj ostane na stazi
vjeri i hrvatstva. Jer ima u nas na-
roda koji se već od nas sasvim otu-

dijio, koji mrzi i sramoti ime hrvatsko,
a ima naroda, koji se je nagovorom
tuđinca dao skrenuti i od svete naše
vjere. I taj zavedeni narod je već u
svom bjesnilu i pucao na svoje sveće-
nike. A mi ne čemo, a naša Družba
sv. Cirila i Metoda ne će, da se ta za-
razna dalje širi, i s toga pomozite joj i
Vi sa svim svojim silama.

I Vi ostali Hrvati, učeni i ne-
učeni, imućni i manje imućni, mladi i
stari, svi, svi, koliko Vas gdje god ima
— sjetite se i Vi naše družbe, udie-
lite joj darak.

A Vi Hrvatice, plemičke, gospod-
ske, građanske i seljačke kćeri, Vi
zvijezde naše, Vi dike naše gledajte,
da na prvi dan nove godine prvi ku-
caj Vašega nježnoga srca, prva misao,
prva želja duše Vaše bude ta, da se
sjetite naše Družbe, da potaknete ne-
marne, da uzplamtite nehajne i hladne
da u osvit nove godine pruže pomoć-
nicu ruku našoj Istri.

Hrvati i Hrvatice! Gledajmo, da
taj veliki narodni dar, što čemo ga na-
meniti istarskoj braći bude u istinu
veliki i krasan dar. To zahtjeva čast
imena našega, to zahtjeva naš narodni
ponos! Na djelo dakle Hrvati i Hrvati-
ce, a sve uz geslo:

Sve za spas Istre naše!
Hrvati i Hrvatice! Prvi dan nove
godine je blizu. Ne zaboravite toga dana
našu Družbu sv. Cirila i Metoda, koja
Vas moli i zahtjeva peplom otaca naših
i čašću imena našega, da toga dana pružite
istarskoj, tako potrebnoj sirotinji što
bolju i obiljniju.

„Dobru ruku.“

Nakon zemaljskih izbora.

Kad je ono na 1. oktobra o. l.
bil razpušćen istarski sabor iliti dieta
raztrubili su bili naši istarski Kalabrezi
po svojih fojeh, da va novi sabor neće
priti ni jedan hrvatski ili slovenski za-
stupnik nego sve sami Talijani.

Isto tako pisal je i talijanski Be-
dintar Salo va svojoj škovacere. Po-
znavajući mi arlekinsku i čarlatansku
narav Talijana znali smo da oni sa
temi besedami gledaju samo prestrašiti
naš proganjani hrvatski ili slovenski
puk v Istre da bi ga na neki način
prisilili da se kod zemaljskih izbora
ne makne nego da pusti da Talijani
delaju šta će oni makar ako bi mu
hteli i kožu odret.

Z druge strane znajući mi, da Ta-
lijanom ni niš na svetu sveto i da se
va politike ne srame služiti se i naj-
sramotnijega oruđa samo ako to njih-
ovoj stranke koristi (pogledajte na
Salo! op. ured.), da njim radi nerazum-
ljivoga uzroka sama naša Visoka vlada
gro na svaki način na ruku — pobo-
jali smo se da bimo mogli zgubit ka-
kovega zastupnika. — Nego hvala do-
bromu Bogu, naš se je strah pokazal
prez temelja.

Valje nakon raspusta istarskoga
sabora počeli su naši domorođci po
Istre delat, puk buditi i dizat na noge

junačke proti neprijatelju svega ča je
na svetu slavinskoga, proti gladnemu
Talijanu. I puk, sit talijanskoga gos-
podstva v Istre, poslušal je svoje do-
morodce dignul se je na junačke noge
i došal je posvuda mnogobrojno glasov-
at za jedinu pravdu i poštnu
stranku v Istre za hrvatsku-slovensku
stranku.

I tako se je dogodilo da je naša
hrvatsko-slovenska stranka ne samo zi-
brala na novo svih svojih devet zas-
tupnika nego je skoro Talijanom pre-
dobjila tri nova najme, dva za izvanj-
ske občine puljskoga kotara i jednoga
za gradove Pazin-Plominj-Labinj.

Va puljskem kapitanatu pomogli
su se Talijani a tem da su odlučili do-
govorno a kapitanatom da se ima izbor
fiducijara za vanjske občine grada Pula
obavit va sredine samega grada.

To je bilo protuzakonito jerbo za-
kon čisto i bistro govori, da se izbori
od fiducijara za vanjske občine ne smeju
vršit va grade nego zvan grada. Radi
tega protuzakonitoga postupanja nisu
naši izbornici puljske občine niti prišli
glasovat.

Va Kanfanaru je bilo zibrano 7
talijanskih fiducijara a jednem glas-
som većina. Kada se reče da su Tali-
jani imeli jedam glas većine to će
reč da je bilo najmanje dvajset naših
glasi više, nego Talijani su naše glase
mrcili tako dugo, dokle ni prišla vanka
njihova većina. Mora njim se priznat
oni su majstori va tem prevarstvu. —
Vrlu tega pak znaju za njih i mrtvi i
ljudi ki su v Amerike glasovat.

K temu valja još računat da je
najveći del naših kmet na Porečine i
Puljsčine zadužen do grla pul Tali-
jani. Kada su pak izbori onda Tali-
jani reču našem kmetom: — ale hote
s nami glasovat al čemo vam za dug
promeženje prodat.

Siromašni kmet se prestraši pak
gre proti svojoj volje i proti svojemu
srdu, koje mu od žalosti puca, glasov-
at za Talijane. Kada sve to Talija-
nom ne pomore onda pomoru beći.

Kod svakih izbora Talijani potroše
na tisuća i tisuća za agitaciju, za ku-
povanje glasi, za pijančevanje a pul
siromašnoga puka kako je va Puljsčine
i Porečine to jako slabo upliva. I va
istinu nigdere morda na svetu ni puk
za ti posli tako pokvaren kako na
Puljsčine.

Tamo va nekih občinah neće ljudi
ni da gredu glasovat ako njim se prvo
ne pripravi plaća i magareći gulaš. —
Tako su vidite Talijani puk pokvarili.
Na mesto da se puk ponosi svojimi
pravicama on ih prodava kako i nemo
blago, onemu ki ih više plaća.

Je puli svega tega čudo, da su
Talijani na Puljsčine i Porečine još
ov put predobili? Nego čvrsto se na-
damo va pravdnoga Boga da njim je
ovo zadnji put da tamo prevladaju. —
Puk će i tamo odpret oči otreast se ta-
lijanskoga sužanjstva uvidet će da je
sramotno za jedam smrdljivi gulaš i
litru bersi svoju narodnost hitat pod

nogi pak će bit kraj talijanskemu gospodarstvu v Istri.

Tako je na Puljčine i Porečine. A ča da rečemo o izborih za gradove Pazin-Labinj-Plominj. Tu je zibran Dr. Costantini s 222 glas dokle je hrvatski kandidat Dr. Kurelić dobil 140 glasi. Nego od onch 222 glasa keh je dobil Dr. Costantini je bilo najviše 130 poštenh a svi drugi su bili preslepeni. Tako je va Labinje i Plominje glasoval veli broj ljudi mrtveh i takoveh ki su na dan izbora bili va Benecebal va Amerike. — Na njihovo ime su glasovali drugi a mogli su to učinit za to za ki ni nimamo tamo ni jednega čoveka ki bi kontrolal ča Talijani puli izbiri delaju, a buduće smo imali liste v rukah i buduće znamo koliko ih je tamo glasovalo osvedočeni smo, da su glasovali živi i mrtvi, prisutni i odsutni. Celokupnem uspehom prošlih izbora-moremo bit upravo zadovoljni. — Puli našeh žalostneh prilikah pravo je čudo da nismo zgrabili ni jednoga zastupnika.

Ne samo to nego smo va svoh kapitanateh lepo napredovali.

Va Miljah (kotar Kopar) bili su za prvi put zibrani naši fiducijari, va pazinskem nisu se Talijani ni pokazali, va puljskem su bili zibrani, va Barbane jednoglasno naši fiducijari, a va Kanafanare jedan naš fiducijar, va lošinjskem su neke občine za prvi put birale naše fiducijare, va voloskem kapitanate su bili zibrani va Lovrane naši fiducijari.

Dakle uzeto sve skupa naša je stranka kod prošleh izbora pokazala lepi napredak. Nego stem se ne smemo zadovoljit. Moramo svi skupa neprestano delat i buditi naš puk, pozivat ga da se oslobodi talijanskoga suzanjstva, stavljat mu pred oči da po zakone mora imet jednake pravice kako i Talijani, pokazat mu na silu i moć ku našemuku v Istri dava njegov veli broj pred kem se Talijani svako leto više tresu i straše, pak budimo segurni da će dan našega oslobodjenja doskora svanut.

Brvoje Istranici

Salo's Record im Lügen.

Wer mit nur ein wenig Aufmerksamkeitskeit unser deutsch geschriebene Artikel gelesen hat, hat sich auch überzeugen können, dass wir alle vom italienischen Söldling gegen unsere Partei erhobenen Anschuldigungen wiederlegt, alle gegen unsere Partei geschleuderten Verleumdungen entkräftet haben. — Nun das geniert den Dr. Salo wenig. Ohne auf die von uns gelieferte Beweise von der Lügenhaftigkeit seiner Wurstatartikel zu reagieren, fährt er frech fort Lügen auf Lügen zu häufen. So macht jeder verstockte Lügner, der in der Lüge allein seine Rettung sucht. Kein Wunder, Salo scheint sich nicht von den Italienern 100 fl. monatlich zu bekommen, um Lügen auszustreuen. So lügt Salo ganz frech, dass wir im „Narodni list“ den hier ansässigen Deutschen gedrolht hätten, falls sie bei den nächsten Gemeindevahlen mit den italienischen Hetzern halten sollten. — Wir haben jederman gewarnt, mit den Feinden unserer Gemeinde zu halten, denn das müssten wir jeden solchen für unsern Feind halten. — Ist das nicht ganz natürlich? Salo klammert sich jedoch wie ein Desperados an jedem Worte und sucht alles zu verdrehen, nur um seine Leser irre zu führen. Salo tücht wieder auf das grosse Verbrechen der Gemeinde, betreffs der Abladung von Dünger auf der Reichsstrasse. Er sieht alles durch seine eigene Lügenaugenläser. So sieht er nur, wenn dem Herrn Victor Tomčić Dünger für seine Weingärten auf der Reichsstrasse abgeladen wird und schreibt das der Parteilichkeit des Gemeinderathes zu. Er sieht aber nicht, wenn für seine Partiegenossen in Volosca C. R. und A. T. Dünger auf der Reichsstrasse abgeladen wird. Was ihm nicht passt, das sieht er nicht.

Salo schwafelt des weiteren von einer Isolirbarake in Volosca, die seitens der Gemeinde an den Gemeindecetar vermiehet wurde. Nun eine solche Isolirbarake besteht in Volosca nicht. — Es besteht dagegen in Volosca ein Hans, dass im Nothfalle als Isolirspital verwendet wird. Für dieses Hans zahlt die Gemeinde 600 K Miethzins. Da Epidemiefälle hier sehr selten vorkommen, so wurde vor Jahren dieses Hans vermiehet unter der ausdrücklichen Bedingung, dass Falls ein einziger Epidemiefall eintreten sollte, der Miether die Wohnung augenblicklich zu räumen hätte. Und thatsächlich! Als im vergangenen Sommer ein Blatternfall constatirt wurde, da wurde in zwei Stunden die Wohnung des Gemeindecetars im Isolirhause geräumt und der Kranke darin interirt.

Auf diese Weise hat die Gemeinde den größten Theil des für das Isolirspitalhaus gezahlten Miethzinses wieder eingebracht. Dem Salo ist natürlich eine solche Sparwirtschaft nicht lieb. Er hat bereits das Vermögen seiner Eltern, seiner gesetzmässigen Gattin und seiner jetzigen Aushälterin verjübelt und so möchte er, dass auch die Gemeinde ihr Vermögen vergeudet.

Wir haben behauptet, dass es hier keine italienische Partei gibt denn ausser dem Constantini, Puovic und Krstić will sich hier keiner, am wenigsten aber die Einheimischen zu dieser bankrotirten Partei bekennen. — Davon gibt uns den besten Beweis Salo selbst in seinem Hetzblatt. — In den deutsch geschriebenen Artikeln tritt er im Namen der italienisch-liberalen Partei auf, während er in dem croatischen geschriebenen Theile seines Schmierblattes mit der grössten Sorgfalt alles was italienisch heisst, meidet, und nur für eine slavische Partei in den Kampf tritt. (Als ob nicht Čechen, Polen, Russen, Serben u. s. w. auch Slaven wären.) Wer sich davon überzeugen will, der lasse sich den croatischen Theil der Tante Jambrosia übersetzen. Nun, Salo! heisst das nicht lügen und die öffentliche Meinung irre führen?

Weiter fragt sich der italienische Söldling: wie eine, nach unserer Behauptung aus drei Personen bestehende Partei unserer Gemeinde zu grunde richten könnte, nachdem doch im Gemeinderathe 24 Mitglieder sitzen?

O heilige Einfaltigkeit! waren den alle Miteigenthümer des eingegangenen Lesevereines in Abbazia Italiener? Mit nichten! Es waren Deutsche, Croaten und Italiener dabei. Diese letzteren waren aber so schlau und haben die Verwaltung an sich gerissen und haben sie so schön geführt, dass das Vereinshaus früher zu Grunde ging als es vollendet wurde. — So würde es auch in der Gemeinde geschehen. Es entspricht nicht der Wahrheit, was Salo behauptet, dass bis vor ungefähr 6 Jahren in unserer Gemeindevertretung eine italienische Majorität war. Salo möge das den gewesenen Gemeindevertretern aus jener Zeit ins Gesicht sagen. — Die frühere Gemeindegewaltigkeit war allerdings von der istranisch-italienischen Partei abhängig, aber sie selbst wollte sich unter keiner Bedingung zur italienischen Partei bekennen. Jederman kann sich davon zu jeder Zeit überzeugen, wenn er darüber die früheren Gemeindevertreter befragt.

Wenn somit Salo von einer italienischen Partei in Volosca-Abbazia spricht, so verdreht er die Thatsachen. — Wir wiederholen es, mit Ausnahme der drei italienischen Matadores: Constantini, Puovic und Krstić, gibt es in unserer Gemeinde keine Italiener. Wäre es für die hiesigen Deutschen klug, wäre es vernünftig, sich diesen Dreien zu Liebe mit der ganzen hiesigen Bevölkerung zu verfeinden? Das möge jeder unbefangene Leser beurtheilen!

Wie schlecht die frühere, vom Salo als italienisch bezeichnete Gemeindevertretung unsere Gemeinde verwaltet hat, das wissen alle, die damals hier waren, und dass es die höchste Zeit war, ihnen die Gemeindeverwaltung aus den Händen zu entreissen. — Das geschah auch, weil sich die ganze Bevölkerung gegen die sogenannte italienische Gemeindegewaltigkeit erhoben hatte, aber nicht aus Nationalhass, sondern blos mit Rücksicht auf die Interessen des Curortes. — Es

ist eine ganz freche und gemeine Lüge, dass bei dieser Gelegenheit „croatische Agitatoren und Politik treibende Pfaffen ihr Agitationsfeld in unsere Gemeinde verlegt hatten“, denn „Pfaffen“ haben sich in unserer Gemeinde nie in Politik gemischt. —

Mit solchen und ähnlichen Lügen be trägt Salo seine Leser. Es scheint, dass ihm das Lügen zum Lebenshauptzweck geworden ist. —

Ob es für anständige Leute rathsam ist, mit einem solchen Lügner und Ehrabschneider Hand in Hand zu gehen, darüber zu urtheilen überlassen wir jedem ehrlichen Menschen.

Porotna razprava proti bivšemu našem uredniku.

Na 5. ovega meseca bila je pred tribunalom va Trstu porotna razprava proti našem bivšemu uredniku Dr. Ivanu Poščiću i Franu Matulju radi uvrede poštenja počinjene tobože na škodu gospe L. Ambrosini va jednom dopise iz Matulji tiskanem va broje od 28. marca našega „Narodnega lista“.

Va tem dopise iz Matulj napadalo se na Krstića kako je zaslužil a mej drugem stvari bilo je rečeno da je gospa Ambrosini na cestu hitil. Radi tega je gospa Ambrosini tužila Frana Matulja ki je bil na dopise podizala i Dra. Poščića ki je bil onputa odgovorni urednik „Narodnega lista“.

— Na razpravu pristupili su oba obtuženika sa svojim braniteljem Drom Slavik i tužiteljica sa svojim zastupnikom Drom Breitner. Predsednik razprave bil je kunziljer Pederszoli a sudci kunziljeri Cruzic i Mosche, protokolista bil je g. Brčić a tumač g. dr. Ljubomir Savo.

Nakon preslušanja obih obtuženika predložil je njihov branitelj Dr. Slavik da budu preslušani svedoci Josip Marotti, Josip Kalfić i Josip Sepić ki bi potvrdili da se je gospa Ambrosini više puti tužila na Krstića i da budu pročitanе tušbe i ekskucije ke su bile do sada učinjene proti gospe Ambrosini kako i da bude pročitan grunтовni ekstrakt iz kega se vidi da gre kuća gospe Ambrosini na inkant.

To je bilo predloženo da se dokaže da je ono ča je bilo pisano va „Narodnem listu“ prava istina. Zastupnik gospe Ambrosini se je protivil temu dokazu i predložil je da neka se preslušaju Krstić i Dubrovčić-Slocarić vrhu tega da od onega dopisa va broje 13. „Narodnega lista“ ni deca ne daju gospe Ambrosini mira.

Sud se je na to povukal va svoju kamara, da odluci imaju se čut svedoci ale ne. Gospe Ambrosini pak ni bilo drago da se je te svedoke predložilo pak je svojega advokata prosila, da posrednje za pomirenje. I u istinu g. Dr. Breitner se je na to približil branitelju obtuženika g. Dra. Slavik i pital ga je ako bi se tuženi-morda načini. Gospodin Dr. Slavik pital je Dra. Poščića ako bi se načini a Dr. Poščić je izjavil da buduće z onem dopisom se ni niti va sme mislelo uvredit gospu Ambrosini nego samo Krstića, da on ni Matulja nima niš proti tomu da se stvar mirno poravna.

Na to su oba advokata sastavili ovo: Očitovanje.

Obtuženici izjavljaju da ni bila njihova nakana uvredit z upitnem dopisom gospu Ambrosini; pak ako za svem tem ta dopis izgleda tako da se gospa Ambrosini prikazuje smešnom obtuženici žale i pitaju oprost.

Kad se je sud povratil u razpravnu salu da proglasi svoju odluku glede svedoka izjavil je zastupnik gospe Ambrosini da buduće su se stranke načinite on poteže nazadla tužbu. Usled tega je sud proglašil osudu, kojom se obtuženici opraštaju svake krivnje i troška.

To je prava i čista istina o tem dibatimentu. Krstić pak va svojoj zadnjoj špuđacere piše o tem dibatimentu puno laži. Ki pročita dopis iz Matulja tiskan va broju 13. „Narodnega lista“ osvedočit će se da ni va njem ni jedne uvrede proti gospi Ambrosini nego samo proti Krstiću. Vendar Krstić va zadnjoj špuđacere piše da se je

va tem dopise hitalo blato na lice gospe Ambrosini.

Nadaše laže, da na pitanje prešidenta dali je oženjen ili ne Dr. Poščić ni rekao ni ši ni ne. Salo misli da je Poščić tako propal da bi zatajil svoju zakonitu ženu kako i on ki je va pravde sa svojom zakonitom ženom (III 1888) tajil da se nikada ni oženil ženom ženom premda je žena prikazala ženidbeni list i premda su ženidbeni kumpari posvedočili da se je Salo posvem zakonito oženil. Nego on se po svojem lakte meri. Kako je on zatajil svoju zakonitu ženu i rekao da se s njom ni nikada oženil tako misli da sa i drugi kapaci storit.

Mej drugemi laži Krstić imaša i tu, da je Dr. Poščić molil svojga albukata dra. Slavika da pokuša da bi mu gospa Ambrosini oprostila. Naprotiv je istina da je gospa Ambrosini pobojala se da bi po svedočanstvu prišal vanka kakov škandal pak je ona putem svojega advokata Dra. Breitnera pitala da se stvar mirno poravna. To će u svako vreme posvedočiti gg. Dr. Slavik i Dr. Breitner.

Krstić baš bezobrazno laže, da se je Dr. Poščić obratila na Dra. Breitnera da molli Krstića neka on nagovori gospu Ambrosini da mu oprost. Ponajprvo Krstić va celoj toj stvari ni imel nikakovega posla nego kako svedok a kako takov bil je i moral je bit celo vreme z van salu. Onda Dr. Poščić je odlučno rekao svojemu branitelju još prvo razprave da on nima prvi predložiti nagodu. Na koncu pak prvo nego bi se Dr. Poščić ponizil pitat jednega Krstića za oprašenje bi radje šal na višala.

Va istinu čovek ki je vredan tako grdo lagat kako Krstić pišuć od tega dibatimenta ta je pred Bogom i pred ljudi propal za sve veke vekom.

Leta 1898. pod kapitanom Fabiani ni se „Prava Naša Sloga“ smeja štampovat v Reke zaš da je to protuzakonito. Sad se pod kapitanom Scarpa sme „Prava Naša Sloga“ štampovat v Reke, premda se od leta 1898. nisu niš promenili zakoni od štampi. — Kako je to moguće?

Dopis.

Šilo (otok Krk). Častim se putem pošte poslati Vam svotu od k 3 i 20 h sabranlih za Djačko pripomočno društvo, za domaču gimnaziju a Pazinu.

Svota ova sabrana je u gostioni gospe. Frana Civića u Dobrinju. Darovala su na predlog g. I. Baše ova gospada:

Jure Grčić-Gašpić, Ivan Kirinčić-Suhotić, Fran Civić, Ivan Tabako, Josip Vučić, Ivan Strčić-Danielić i Mika Gršković-Rošić i to na čast sv. Oca pape Lava XIII. da smo u zdravlju svršili u nedelju 1. 12. zadnju jubilarnu procesiju.

Molim Vas jošte, da uvrstite ovih par redaka u dični „Narodni list“.

Na 6. t. m. na dan sv. Mikuli imeli smo u ovom selu dvie sv. mise. Vela misa bila je pjevana za zdravlje Nj. Velicanstva našega ljubeznega Cara kao zahvala za 3 paramenta od 200 K. darovanih od njegove privatne blagajne. Ne možemo propustit ovu priliku a da se svi skrušeno Bogu pomolimo da Mu Bog podieli stalno zdravlje za dobro naše a da propast Njegovih neprijatelja. — Blagodari Mu celo ova naše Šilo i nikad ga zaboravit neće, naša djeca te se ga sponimjat u vjeko svaki put, kad budu videli onaj lepi beli parament sa zlatnim imenom Isusovim. — Bilo i to našemu Cesaru na pomoć.

Imao bih mnogo da se potužim iz ove Pepljuge istarske, ako to slavno uredništvo dopusti, da se unapred mogu poslužiti „Narodnim listom“. (Samo izvolyte! Uredništvo.)

Samo ču to kazat da izbiri su bili u Dobrinju kod nas, da nije većina izbornika niti znaa, a kako su ti izbiri prošli to nije treba ni da pišem. Od tad se vidi, da gdje nema oneh tanskeh Kalabrezi i Lurriti i kako se već te kukavice zovu da posvd vlada mir i pravica.

Domaće vesti.

Gosp. Alfred vitez Manussi de Montasola imenovan je c. k. kotarskim kapetanom za Veloski kotar. Gosp. Manussi bio je i pred nekoliko godina u Voloskom kao c. k. komesar, pak je svima ostala u pameti ona njegova pravedljubivost, ljubeznost, a u prvom redu njegovo veliko znanje i sposobnost. On je osim toga velikom ljubavljiv i marom učio naš lepi, hrvatski jezik, tako da se je u malo vremena u njemu upravo lepo uvježbao. Svojim lepiim načinom, ljubezljivošću i nasledovanja vrednom nepristranošću gospodin si je Manussi stekao bio silnu ljubav, tako da je sve žalilo za njegovim odlaskom.

Sada se on vraća opet k nama i to kao vrhovni poglavar ovoga kotara. Mi ga najsrdačnije pozdravljamo i čestitamo mu na davnoj njegovoj želji, koja mu se sada eto ispunila.

Kapetan Scarpa premješten je u Lošinj na mjesto, gdje je do sada službovao g. vitez Manussi.

Sjajna pobjeda. Živio naš zastupnik dr. Andrija Stanger. Naši mali gradili su se i ov put upravo lepo opoštenili i kada se znane da ono nekoliko opaljenih Kalabrezi, svi su složno glasovali za našega dičnoga zastupnika veleuč. g. dra. Andriju Stangeru. — I tako je naš velevredni g. načelnik bil izabran velikom većinom glasova, takovom naime većinom, da su se oni neki talijanski tovari na Voloskem tako strasno začudili i zapanjili, da su obesili glave i kako opereni su se povukli va svoje škuje i sve su borbotali mej zubi: — Brutto segno, brutto segno!

I va istinu slab je to senjal za one pogane i prodane duši, ki su misleli, da će budi kako proturat svojega Stoglava, i sa tim da će pokazat svetu, a osobito nekim Nemcem v Opatije, kako su oni jaki. A kad tamo? fiasco, fiasco i fiasco!

Nego najveća je to muka za Kristići! On je naime dal Talijanom besedu, da ako mu budu oni davali 100 florini na mesec, da će sve tako lepo opraviti i urediti, da će i gradi Volosko, Kastav Lovran i Mošćenice zibrat Talijana. I potekoval vam je on va Lovran, na Volosko, va Mošćenice, (va Kastav mu smrdi pod!) na sve zaludo. Ljudi su mu rekli: Mi ćemo našega dičnoga dra. Stangeru, a ako ćeš tvojega Stoglava storit za deputata, pošalji ga va Kalabrija ale va Cozu, neka ga dole ziberu.

To ga je ubilo i on gleda, kako bi se vanka znel i kako bi se opravdal pred Talijani, ki mu sada zmeraju svega i svačesa, zač da im je dal rog za sveću. On se brižničnija znmije, kako zna i more, on va zadnjoj „kobile“ govori, da su se napravile silne nezakonitosti, da su listi falsifikane (kadagod on niš ne more, onputa bunca da su listi falsifikane). Pitamo mi Jambrozijinega Frugamudande neka nam malo povede, zač ni rekurl proti listam? Ter su bile izložene puli kapitanata, tako da je svaki mogel reklamnat za seba. Zač nisu to storiili oni i za keh on govori, da nisu nutri va teh listah? Pak stavimo da bi lepo oni, keh Frugamudande spominje, va istinu imeli bili glasovat, i našeh je nekoliko izostalo, tako da ako bi se broj glasi koliko promenili, to bi se promenil samo na našu korist.

Ne, ne, Salo, zaludo ti je sve, ne misli ti da imaš posla s poljanskimi mačkli, ale pak z onemi nekemi rukavačkemi trubili. Ne, ne, ovde dolji puli nas, ako znames ča ono par Kalabrezi od kasi i ono nekoliko Poperdili va Lovrane svi su drugi sviestni, svi su drugi čvrsti i krepki ki se nebi obrnuli ne za imet 100 florini na mesec. kako si se ti obrnal, nego ni za tisude, ni za milijun liri šterlini. As tu kapio!

I on ne zna kako bi se tješil, pak čujte ča govori on o dru. Stangeru.

On piše, da dok je dr. Stanger bil kanó kandidat od advokature va Trste, da je bil dobar Istran! To je istina. Kako i danas, tako je naš dr. Stanger bil i onputa dobar i pošten Istran! Hrvat. To nam najbolje svedoči njegovo pisanje va „Našoj Sloge“ od onega vremena.

I istina je prava, da kada mi listamo „Našu Sloge“ od oneh starih vremena, da se s najvećim veseljem zaustavljamo na onih stranicah, keh je spunilo prelepo pero našega dra. Stangeru, jer zaludo je sve: Dr. Stanger je dika od Voloskega, dr. Stanger je uman čovek, kemu ni jedan Costantini ni do kolena, ča se znanja tiče. Ako će znat Jambrozijin Frugamudande ča je i kakov je naš objubljeni načelnik, neka samo zame v ruki „das Tagblatt für Fiume und Abbatia“, pak će videt, kako ta nemški, nam očito neprijateljski list piše o g. dru. Stangeru. —

A sad čujte, ča ta Frugamudande piše na kraju one svoje klombasice „Deputat na silu!“ On piše:

„Da moremo verit naše prijatelje, pa i protivnike“ (Frugamudande misli, da on ima tu čast imet protivnika? Ne, to časti on ne more imet, on ki ni vredan ni prezira! op. sl.) „da na temelju silnah protuzakonitosti, ke su storene izbor dr. Stangeru ča bit uništen!!!“

Kako vidite Jambrozijin Frugamudande je stavil na kraju ove tri palice: !!! Mogal je stavit još jednu četvrtu, zač ako igde, te palice su tu na pravem svojem meste.

Valja naime znat, da su va vreme kada još Kristići ni bil Talijan, da su i onputa talijanski deputati uništili izbor dvh našeh deputati naime g. Mandića i Jenkota, pak znate ča je onputa pisal Frugamudande? Ču vam ja povedet. On je pisal leta 1896. va „Pravoj Sloge“ od 1. febrara ovo:

Čaša je puna, a da se ista prolje uništeni su pravoslavni izbori dvojice naših zastupnika. Na što se tim uništenjem cilja? Misli li protunarodna stranka, da će novimi izbori proturati možebitne svoje kandidate? Ako to misli, tada se kruto vara, jer ne računava sa savješću našega naroda, koji će pohriiti na izbore, kao nikada do sada. Jest mi čemo baciti na stranu sve naše razmirice i svi čemo kano jedna duša izkazati poverenje upravo onim ljudem, kojih naši protivnici ne čel!!!!

Ste ga čuli, kako je va ono vreme pisal? A mi? Mi čemo storit, ča nam je on svetoval va vreme, kada ga još nisu plaćali Talijani i kad još ni pisal po njihovoj kumandi. Ako bude treba poč čemo ne jedan put nego sto puti na izbor za našega Stangeru, kega su, kako se spamećujete, već jedanput Talijani poslali doma, a on njim se vrnal va sabor s puno više glasi. Tako će bit svaki put. Živio dr. Stanger naš mili zastupnik i načelnik.

Deputat „va“ silu. Tako piše Salo va zadnjoj „tete Jambrozije“ o našem zastupniku Dru. Stangeru. Da se malo utiši radi prevelikega fiaske kega je pasanu subotu doživl Salo svojem gospodari Puovićem i Costantinom, vara svoje maćice da će izbor Dra. Stangeru bit uništen jer da su liste na temelju kojih je bil zibran bile protuzakonito sastavljene. Staba utješa Salu i njegovem pajaštem! Vidi se da ih silno peče fiaske od subote. Izborne listine za zemaljske izbore sastavljaju se vavek na temelju občinskih listah od zadnjih občinskih izbora. — Obćine pošalju te liste na kapitanat a kapitanat ih pregleda ako su va redu, ako nisu va redu ih popravi po zakone. Tako je i ov put kapitanat imel v rukah liste za Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice. One ke su bile va redu učinjene pustile je nepromenjene, a one ke su bile pogrešene je popravlil, tako da su subotu glasovali samo oni, ki su po zakone imeli pravu.

To zna Salo jako dobro nego je njemu samo do tega da svoje bedaste maćice vara a sve drugo mu je deseta briga.

Peče vas fiaske od suboti a Kalabrezi? Neka vas peče neka četa još takovih fiaskonu doživet.

Ta fiaskon od suboti je još veći ako se promislil da se je talijanski kandidat Dr. Costantini pred svojem prijatelji hvalil, da će on bit za seguro na 7. o. m. zibran za deputata na mesto našega Dr. Stangeru, zač da ni siguran ne bi ni kandidiral. Tako je govornil samo da ljude muti. Ča je pak doživl? Na Voloskem je velom mukom po-

bral 20 glasi od svojeh prijatelji na kase Schreiberom in capite, va Lovrane 22, va Mošćenicah 5.

Naši glasi na Voloskem i Lovrane bili su dosta za pokrit ta broj talijanskeh glasi tako da su nam još ostali po vrh naš glasi va Kastve (46) i va Mošćenicah (6).

Recite malo kako bi se to kristol: znat napro da će sve tako pasat pak kampaanat okoje, da će bit zibran (Dr. Costantini? To moru učinit samo talijanski čarlatani. I takovi ljudi bi hteli napržit nam se za gospodare!

Lagali su prvo izbora, pak kada su kod izbora doživeli podpunu fiasku sada opet lažu i varaju svoje maćke, da će izbor dra. Stangeru biti uništen. Se zna to bi Talijani istarski rado učinili da ni nad Talijani cesarski zakon. Kako lažu i mažu va ovoj stvari tako lažu i va drugeh. Po ovom neka ih posteni ljudi sude!

Dr. Ettore Kristić. Moramo zabilježiti jednu tragi-komičnu epizodu, koja se je dogodila kod izbora za gradove na Voloskem dne 7. t. m. Došao je glasovat poznati Anton Vladicković (puro sangue italian op. ur.) Prikazav legitimaciju reče: „Voto per Dr. Ettore Kristić. — Svi prisutni počeli su se glesno smijati a moj Antonio se jedva snašao i popravio. — Vidilo se njemu da su Dr. Kristić i Dr. Ettore sve jedno.

Talijansko razbojstvo. Na 6. o. m. počel je va Rovinje dibatimenat proti nekemu Pietro Calmar, talijanskom občinskom pulicaju va Vižinade, za to ča je ubil jednega delavca iz Hrvatske.

Na 30. setembra o. l. na večer bilo je v oštarije nekega Antona Arbule va Vižinade puno delavac na istarskoj železnice. Na jedanput počela je barufa mej nekem Andretom Senić i Tometom Zvitković. Valje su prišli v oštariju občinski pulicaji Petar Calmar i Bartal Seravallo, ki su areštili Zvitkovića, premda ni bil ni kriv ni dužan. Kad su pulicaji Zvitkovića zvkli zvan oštarije prisitnuil ga je prez nikakovega uzroka pulicaj Seravallo svom silom na zid a pulicaj Calmar udaril ga je sabljom po glave tako da je Zvitković zavapil: Bože moj! majko moja poginul sam! i pal na tla vas va krve. Pulicaji su ga za tem nesli va občinski arešt. Ča se pak tamo dogodilo to se još pravo nezna. Nego kad je drugo jutro pulicaj Seravallo prišal va arešt k Zvitkovića bil je ov več mrtav. Liečnici ki su ga parali rekli su da je poginul usled udarac po glave.

Na dibatimente su svi svedoki posvedočili da ni bilo ni najmanjega uzroka da se na 30. setembra pelje Zvitkovića va peržun zač da je bil siromah miran i da ni bil ni najmanje pijan.

Neki svedoki su posvedočili, da su oba pulicaja komač su bili zremenali nebogega Zvitkovića zvan oštarije, po njim prez milosrdja tukli kako po živine i da su mu pul tega govoriili: „merlo, merlo, smo te držali na oke od kada si va Vižinade, ma večeras si finil prest!“

Svi svedoki su potvrdili da je i pulicaj Seravallo mlatil nebogega Zvitkovića. Radi tega je sud odučil da se ima dibatimenat prenest a sudac iztražitelj je dal valje zapret pulicaja Seravallo, ki je bil pozvan na dibatimenat kako svedok.

Pred malo let su talijanski pulicaji va Malem Lošnje ubili nebogega mladica Ostermana sina jedinca jedne siromašne udovice za to ča je na ceste kantalar hrvatske pesmice, sada su talijanski pulicaji va Vižinade ubili jednega hrvatskega delavca, ki po svedočanstvu sameh talijanskeh svedoki ni bil ni kriv ni dužan, pak još mi se istarski Talijani hvale svojom kulturom. Sram ih more bit za svom njihovom kulturom. — Tako živinski ne bi postupali s kršćenom dušom ni crni Zulu-Kafri ni oni kanibal ki ljude jedu.

Talijansko „Salo“ ne piše niš od onega dibatimenta. Se zna Talijani ga plaćaju pa su mu dobri magari, da mu se v usta potaneče...

Jač od Mužgice da zač su ljudi na Voloskem banderi van stavili. Jedna od njih je rekla onako rastežuć se po svoju: „A stavili su

banderi vanka za to ča će ostat za deputata Kranjac a ne Vološćak“. Dakle Mužgicem je Dr. Stanger, kemu su prekmono, nono, otac, rođeni i zgojeni na Voloskem Kranjac a Costantini njim je Vološćak. Va istinu kega ča Bog podepsat temu pamet zama.

Kako Salo i Veloski Kalabrezi svoje prijatelje za nos peljaju. Va predzadnjoj „tete Jambrozije“ pisal je Salo od občinskih izbora na Voloskem. Mej drugemi laži napisal je i tu da ako bude naša stranka ljudem govoriila da talijanska stranka misli zručit naš komun Nemcem neka oni va našem komunne zapovedaju a mi da budemo njihovi hlapani, neka nijedan našoj stranke ne veruje (zač da talijanska stranka hoće sama vladat a Nemcem da ča dat nekoliko raprezentanti.

To je bila opet jedna od bezbrojnih Salovoh laži a istina je ono ča mi vavek predikamo najme da bi Kristić, Puović, i Costantini i compagna bella hteli nas domaće stirat z občine i zručit ju posvem svega v ruke Nemcem, ki bi onputa va našoj kuće gospodarili kako bi hteli. Salo je to sam potvrdil va zadnjoj svojoj „tete Jambrozije“ od 7. decembra 1901. va nemškem artikule na drugoj stranice.

On naime piše nemški (šogav je on samo da ga njegovi maćići ne razumeju) ovo: „Hrvati vavek govore da bi talijanska većina va občinskoj raprezentance hitila v remengo našu občinu. Ki pak govori da bi Talijani imeli zet v ruki občinsku administraciju? Talijani neće talijansku većinu va občinskoj raprezentance, nego nemšku, va koj bi njim (Talijanom) bilo osegavano samo malo raprezentanti. Ni to izdajstvo a? Dakle domači, makar se oni zvali Talijani van s podeštarije a Nemci ki su ovamo prišli pred malo let neka nam va našoj kuće zapovedaju! I još se najde na Voloskem i va Opatije našeh domačeh čuki ki gredu Salu i njegovem pajaštem Tančine i Pušine na vergun. Sram ih bilo!

Iz pisanja i agitacije Sala i njegovoh pajašći vadimo se ovo:

Kada pišu i govore za naše domaće maćke onputa nete ni da spomenu talijansko ime ni talijanski partid nego samo govore i pišu od istarskega partida a kad govore i pišu za Nemce, ča naši domači ne razumeju, onputa se vavek prezentuju v ime talijanskoga partida.

Kad mačkom govore i pišu onda njim predikaju da oni nete da puli nas furešiti zapovedaju nego domači a kada Nemcem pišu i govore ontrat njim pušćaju celi komun v ruki neka oni zapovedaju kako hoće sami. — Ako ovo ni varat ljude onputa va istinu neznamo ča će reć varat.

Sada mislimo da je svakemu jasno za čem gredu takozvani Talijani na Voloskem. Oni bi dakle hteli da Nemci va našem komunne zapovedaju. To bi pak za nas bilo jako slabo. Najprvo bimo morali doživet, da bi Nemci učinili nova komunjsku kuća v Opatije silnem troškom pak bi preneli tamo podeštariju a to bi bilo i Voloskemu i Opatije od vele škodi. Za tem bi se dogodilo da bi na jedanput hteli učinit sve i kanalizaciju i špital i cimenter i sve te stvari za ke bi se moralo učinit preko dva milijuna dugla, kega bimo pak mi morali svi z adicionalni plaćat. Sada neka svaki pomisli bil on Hrvat al ne, ako bi to bilo pametno. — Ljudi božji odprite oči i uvidite da Salu, Tančine i Pušine je korist Voloskoga - Opatije deveta briga.

Njim je samo za to da bi se mogli svojem gospodarom va Parence pohvalit da su naš komun zručili Nemcem. Ki ima oči neka vidi.

Talijani su posvuda jednaki. Oni kad ti privandruju goli i bosu z rubčićen robe v ruke, magari z vrazjega kraja, va tuju kuću, ponašaju ti se ne bore, kako doma i još bi hteli davat domačemu ki bi jih otel posiašt, komandi, ako pak neće onda ndrpi po njemu.

Tako ti se je dogodilo i nedeljna dne 8. t. m. va oštarije pul Ambrožića, keđe su tri talijanske junacine a la Barattieri neki Antonio Tansani, Gigio Capovilla i Ivan Serdoz napali jednega brišnega našega mladica

Frana Kostančeka zato ča je pohvalili naše sviestne birače, ki su zbirali naše dične deputate Spinčića, Mandića i Dra. Stangera. Bog zna ča bi bili ti sinu talijanske kulture storiš i našega mladica, da ni policija areštalala Tamsani-a, a rastirala ona dva njegova pajdaša. Dotle smo prišli sa Salovom politikom, da ne čemo već smet poći na žmurič vina va oštariju?! Međutim čujemo da je naš mladac storiš denunciju proti tem jumacinam zaradi telesnega poškodovanja.

Nemačka carica u Opatiji. Sa najkompetentnije strane doznajemo da dolazi Njemačka carica u Opatiju dne 12. Janara budućega leta. Doznajemo još da će stanovati u Villi Rosalia u Skrbici.

Za pogorela Krbavčica primili smo iz Lovrana k 2 i 50 a darovali su gospa M. Gottardi gosp. M. Turčić po 1 k, a gospođica Anka Stiglic 25 h. Bog njim plati! Ugledali se u nje i drugi dobri kršćani!

Teško pitanje. Na Voloskem si razbijaju glavu, da ako bi mogla Berka votat sama, ale s prokurum, Ja mislim, da ona bi mogla votat i sama zač ima berki, a zakon govori, da svaki on ki ima berki, da more sam votat. Gospodin Costantini, vi ki se razumete va izborni reklami, imam pravo ale krivo?

Flaškon od tisuća i pet sto kvartini dobil je pasanu subota Pušina. — Tu je robiti. Za buduću izbora na Voloskem pripravljamo mu pak jednu duplicu od takoveh flaškuni.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru primili smo od velečasnog g. A. Elnera k 20 sakupljenih od g. Gabriela Piščanc u Trstu. Nadalje primili smo k 14 i 12 h sakupljenih u veselom društvu na Mikulovo u Šilu u gostioni Gašpara Cara ml. i to za pogaču darovanu na rođendan Slavice Baša a prodanu na licitaciji. Živili darovatelji!

Za djačko pripomoćno društvo u Pazinu sakupilo se je dne 7. t. m. u Mutuljah kod proslave pobjede Dra. Stangera k 54 a u ime ostatka račun k 6 ukupno k 60 koje bijahu poslana društvu u Pazinu. Iz Šila na otoku Krku primili smo za isto društvo k 3 i 20 (.oi dopis iz Šila).

Razne viesti.

Uapšen anarhist. Dne 17. listopada o. g. primilo je budimpeštansko redarstvo od riečkoga redarstva prešnu brzozavku, u kojoj mu se pribćuje, da je Karlo Necsemar, ozloglašeni anarhist, koji sada služi kod vojničtva kao pekarski kalfa, uzeo vožnu kartu za Budimpeštu, te da snuje o atentatu. Necsemar, rodom Magjar, odgovor je u Moravskoj, na što je kasnije došao u Italiju u anarhističko društvo. Ondan došao je u Budimpeštu, gdje je propagirao svoje ideje ali ga je redarstvo za uvijek izagnalo iz Budimpešte.

U ovom gradu i Götöllu poduzeta je bila svestrana potraga za Necsemerom. Iz Rieke je došla također straža od pukovnije, kod koje služi Necsemar, a dva tajna redarstvenika, da budu pri ruci budimpeštanskom redarstvu, koje je tražilo Necsemara, ali se Necsemar nije mogao pronaći. No sad se je uzpostavilo, da je Necsemar tada nanjušio, da je budimpeštansko redarstvo o njegovom odlasku iz Rieke obavješteno, pa je za to izišao iz vlaka u Ošieku gdje se je od onda sakrivao. Na 28. pr. m. napislo ga je redarstvo, te će ga izručiti njegovoj pukovnji.

Vjersko ludilo. Kako iz Berlina javljaju, imade u selu Dartena u Lužnici devet osoba, koje od predprošle subote ne jedu nikačove hrane. To su suprugi Kasčke, njihova 19-godišnja kći, njihov 18-godišnji sin i jedna služkinja i četir seljakinje. Oni neodjeveni skaču moleći i pjevajući po dvorišti i ulicama, te se nazivlju „božjim odabranicima“. Jednog Kaschkeova sina, koji se je nedavno vratio iz vojničtva i koji nije htio pristati uz fanatičare, potonji su teško zlostavili. A prošli četvrtak nadjena je Kaschkeov supruga s krvavim licem mrtva. Povod njezinog smrti tek će se službeno ustanoviti.

noviti. Pokraj lešine ležali su ostali, koji su pokazivali, kako su uzhičeni svojom vjerom. Ovi nesretnici — Irvingovci — odprmljeni su u zavod zavod za umobolne.

Izgrad u hramu. U šidovskom hramu u Tapolczanyu držala se 16. o. m. služba za pokojnom materom tamošnjeg tvorničara Felsenburga. 74-godišnjem Samsonu Beeru činilo se bogoslužje predugotrajno, a uz to je sa Felsenburgom posvadjen, pa je za to glasno počeo grđiti pokojnicu. Zato ga je Felsenburg čušno. Bear je htio odvratiti batinom, no pogodio je oca Felsenburgovog, kojeg je krv obilila. Bear se je posve bled vratio kući, ali je već na pragu vikao kćeri: umirem, umirem, te je pao mrtva na pod. Od azrujanosti udarila ga kap.

Naše čitatelje i prijatelje ki čitaju i dobivaju „Narodni List“ prosimo, da nam čim prije pošalju dužnu nam predplatu da moremo poplatiti naše račune. Neka svaki pomisli, da mi ne dobivamo od nikuda nikakove podpore, nego da moremo računat samo na one, ča nam ljudi za list plate. Potrebno je dakle da nam svi pošalju odmah predplatu.

Uprava.

Knjževnost.

Matica Hrvatska razaslala je svojim društvenim povjerenicima: „Izvjestaj Matice Hrvatske“ za upravu godinu 1900. s molbom, da ga razidie među prošlogodišnje članove svoga kotara, da se isti uz mognu potanko obavijesti o prošlogodišnjem druženom poslovanju. — Šaljuci „Matica“ prošlogodišnji svo. „Izvjestaj“, obavijestila je ujedno gg. državne povjerenike, da će književni dar „Matičin“ za tek. god. 1901. biti tečajem mjeseca prosinca dotiskan i da će se isti svakako iza nove godine među članove početi dieliti, odnosno razasijati.

Knjižić će „Matica“ za tek. godinu 1901. izdati na broj devet (9) i to: kao redoviti književni dar uz obični članski prinos. Ovogodišnje knjige „Matičine“ jesu:

- 1) Gjuvašin: Ptica. Dio drugi.
- 2) Klaić: Krčki knezovi Frankopani. Dio prvi.
- 3) Marulić: Judita. Epska pjesma. Uredio i protumačio Marc. Kušar. Uvodom propratio Petar Kasandrić.
- 4) Turgenjev: Izabrane pripoviesti. — Svezak četvrti. Preveli Jos. Miškatić i M. Divković.
- 5) Velikanović: Otmica. Pjesnička pripoviest.
- 6) Novak: Dva svijeta. Pripoviest.
- 7) Kuzmanović: Vitropir. Dramska slika u tri čina.
- 8) V. T. B.: U malome svijetu. Slike iz zagrebačkoga života.

Odbor „Matice Hrvatske“ može već danas bez bojazni izreći, da će i ovogodišnji književni dar „Matičine“ članove zadovoljiti u svakom obziru, jer se odlikuje i izborom i obilatošću. Naročito neka je spomenuta knjiga, što ju „Matica Hrvatska“ daje ove godine svojim članovima pod br. 3. Hrvatsko umjetno pjesništvo slavi ove godine sa Marulićevom: „Juditom“ svoju četrstogodišnjicu, pak je „Matičin“ odbor smatrao dužnošću „Matičinom“, da i ona sa svoje strane proslavi ovu zgodu nekom trajnom uspomenom, i to novim izdanjem prvoga po redu hrvatskoga umjetnoga pjesmotvora. U to ime izdao „Matica“ u dobralnom rihu Marulićevu „Juditu“ i to sa obširnim za najširu publiku priredjenim tumačem iz pera Marcela Kušara, a sa uvodom o životu i djelima Marka Marulića od Petra Kasandrića. Knjiga je ova ilustrovana, a urešiti su ju sa svojim originalnim ilustracijama,

crpljenim iz samog pjesmotvora, i naši domaći umjetnici gg. Celestin Medović i Oton Iveković. Na povjerenicima je, da se pošure sa skupljanje prinosa.

Danica kalendar za god. 1902. već je doštampana. Ima u njoj mnogo zgodne pouke za narod, ugodne zabave za svakoga. Članak Šafranov: „Sadimo vočke“, pa Radićev: „Zajmovne seljačke udruge“ pisani su baš popularno, s puno razumievanja, te su kadri seljaka poučiti i osvjeđočiti o koristi stvari, o kojoj govore.

Tako i druga pouka nije dosadna pa i seljak ne voli suhih lekcija — nego začinjene ugodnošću, milim razgovorom. O zabavi se ne može to reći, kao da nemamo pučkih pripovjedača. Pripovjedača Jovanova: „Dva brata“ i Nikolićeva: „Pusta kuća“ nisu baš loše stvari, ali ni po svom sadržaju ni po crtanju značajeva ni po obradbi ne spadaju među pučke pripoviesti. Pisci im nisu, a čini se, da neće niti biti pučki pripovjedači.

A baš u „Danici“ koja se možemo reći, od svih hrvatskih knjiga najviše čita, morali bi najbolji naši pisci koji umiju za narod pisati, svoje plodove iznašati.

Ove godine se „Danica“ tiska u 45.000 komada, za 5000 manje od lanske godine. Tumači se to u izvještaju upravnog odbora društva svetojeronimskoga: „Kako je ove godine koledarski biljeg ukinut, to smo i mi snizili „Danici“ cieniu od 50 na 40 filira ali i povećali i nakladu za 2000 komada, misleći, da će „Danica“ kad bude jeftinija, bolje prolaziti. Ali se prevarismo. Ove godine prodali smo jedva koliko prošle godine. Ostalo je „Danice“ 5000 komada. Oslanjajući se odbor na ono, što je čuo od prijatelja društva i opet što je kritika o našim knjigama pisala, može s pouzdanjem reći, da toj stagnaciji nije kriva ni sadržina ni oprema „Danice“, već ponajviše to, što je svako godine koledara sve to više, pa prema tome konkurencija sve to veća“. Baš tako i jest.

Ako izporedimo sve hrvatske koledare koji se turaju među narod s „Danicom“, sigurno čemo naći, da sadržinom, originalnim štivom, zdravom poukom nijedan nije ravan „Danici“ a i cieniem svi je relativno nadmašuju. Ipak uzprkos tome svemu prave „Danici“ konkurenciju.

Dva su tome, po našem mnenju razloga. Ponajprije nitko neće da u nas u javnosti te koledare i njihova sadržinu prorešeta, pa se tako pod zvucnim naslovima i šarenom formom svašta narodu za čitanje pruža.

Ako prave pomislimo, da je u našim ne samo seljaci, nego i obrtničkim kućama ponajviše koledar jedina knjiga, koja se svake godine kupuje, to bi i on veću zaslužio pažnju.

A drugo „Danica“ nema, makar je stari koledar, take reklame, kaku imaju drugi koledari. Znamo, da zagrebačka vrlo prometna knjižara Kugli i Dentsch sama svojom reklamom proturi godimice svojih kojekakvih desetak koledara, koji ni jedan nije „Danici“ ravan, a ipak mnogo joj kupaca otmilje. Kaka je tu reklama, izvrstna kolportaza, darovi kupcima, to zna onaj, koji je u provinciji posmatrao trgovina u koledarima.

Za to je do pravih prijatelja puka, da „Danica“ brojem iztisaka ne pada, nego raste. Koja korist, ako je i ponajboljeg štiva ako u njoj sudjeluju perom svojim i ponajbolji pisci, a ona sve na manje iztisaka ide. Ta uz ovaku cieniu i solidnu sadržinu narod bi ju morao na jagmu razgrabiti. A svakako je nužno, da svećenici i učitelji pripreze, kakve koledare njihovih trgovci među narod razprodavaju i da ih na „Danicu“ upozora. Žalostno bi bilo, da i od ovogodišnje „Danice“ oстане koja tisuća nerazprodana.

Na obavijest i uvaženje hrvatskim rođuljima. Kako bih želio da se drugo izdanje moje knjige pod naslovom: „Hrvatski narod“ što više raširi i međ siromašnije slojeve hrvatskog seljaka, to evo javljam mnogobrojnim svojim prijateljima i otčebenicima

sirom hrvatskih zemalja da imadem još podosta knjiga u zalih i da sam ih pripravan svakomu tko naruči deset primjeraka dati za dvanaest kruna a k tome plaćam i poštarinu.

Ako se uvaži da meno samo tiskanje pojedinog primjerka stoji više od 80 novčića i da redovito svaki primjerak zasebice prodajem za 1 for. 35 nč. onda će se lako pojmiti koliko imadem kod ovakove razprodaje koristi i dobitka i što me na taj korak vodi? Knjiga sadržaje 34 štampana arka u elegantnom formatu — obuhvaća za pravo u sebi 8 knjiga, dok ju gotovo sva domaća i strana kritika najpovoljnije ocjenila i najtoplije preporučila.

Napose obraćam se na sve prosvjetitelje naroda a počemne na svoju visoko cijenjenu braću svećenike, da svaki u svojoj župi ili u svom okolišu sakupi po deset predplatnika i da mi novac dobrostivo dostavi a ja ću mu knjige odmah odpremiti. Mogao bi se naći i koji plemenit hrvatski otčebnik koji bi žrtvovao gornju svotu i knjige gratis podielio siromašnijim slojevima našeg seljačkog staleža.

Budava nam sva vika i buka, svi plakati i sve trobojnice prigodom biranja narodnih zastupnika ako nam je narod neprosvieđen i ako sam sebe ne poznaje. Izkusitvo kod posljednjih izbora to nam pokazalo. Naš seljački puk u mnogim krajevima nema ni narodne sviesti, a kamo li političke. Ele kod izdavanja ovog mog djela vodila me uzvišena ideja — da naše seljačke slojeve i u narodnoj i u političkoj sviesti podignem. Zar dakle moje nesebično nastojanje ne zaslužuje da se svestrano podupre?!

Nadovezujem, da imadem u zalih još i preko stotinu svojih knjiga pod naslovom: „Bog i Hrvatska“ — tko i ovih deset naručiti dobit će ih iznimno za deset kruna. Svaki pojedini primjerak inače stoji 2 kruna 40 filira.

Znamenita knjiga: „Povjest kraljevine Česke“ što sam ju sa česka preveo po sedmom najnovijem izdanju i koja stoji u originalu 6 kruna — a u mom prevodu 4 kruna — poklonit ću prijateljima, koji sakupe deset primjeraka od prednayedjenih knjiga — za njihov trud i nastojanje. Mogu li što više učiniti?!

Javljam ujedno gospodi, koja naručuju kod mene treće izdanje moje knjige: „Majka u radu za Boga i Hrvatsku“ da ove knjige ja ne prodajem, jer je izašla nakladom kr. sveučilišne knjižare R. E. Auera gdje se i kupuje uz cieniu od 1 k. 40 fil. Ista je cieniu ovom mom djelu i u slovenskom izdanju što ga preveo slavni slovenski pjesnik Šimun Gregorič a dohiva se pod naslovom „Materino delo za Boga in domovino“ u veleuglednoj knjižari Gabersčka u Gorici.

Mislim da mi se ne će zamjeriti, ako i ovom zgodom podsjetim mnoge svoje prijatelje, koji su već davno primili, naručili — i zadržali koju od mojih knjiga, da mi pošalju dužnu cieniu t. j. novac za knjige. Još dugujem tri hiljade kruna prvof hrvatskoj šteditonji u Zagrebu — gdje sam za podmirbu svog književnog stradanja uzajmio novac — imadem na dugu i preko dvie hiljade kruna — ali nitko nastoć opetovnih i privatnih zamolba neće da svojoj dužnosti udovolji.

Za pojedina bila bi malenkost da mi dužnu svotu šalje a za mene bila bi velika pripomoć i eventualno pobuda za daljni književni rad — pa ipak — kud pogledam, svud je tamno.

Ele zdravstvujte prijatelji dobri — domoljubi vjerni — ali ne zaboravite da Hrvatska naša spava a mi treba da budjemo! Podprimio jedan drugoga i pokazimo da sami u sebi imadem duha i jakosti za velika djela. Ako tako naša bit će budućnost Bože daj!

Grubišnogolje na dan sv. Katarine 1901. Pošta u mjestu. (Hrvatska).

Ivan Nep. Jemeršić knjižnik.